

Haziran 2018 / 5. Sayı

Konu: Uyku

Z
Z
Z
Z

Abdullah Emre ALADAĞ - Gülay DOĞRU -
Mustafa KASAR - Naz SEVİNÇ
Sinem NAZLI DEMİR - Zafer TAŞKIRAN

Birden

Aylık Kültür Sanat Fanzini

Haziran 2018

E-posta: birdenfanzin@gmail.com

Instagram: @birdenfanzin

Twitter: @birdenfanzin

Editörler

Mustafa KASAR

Zafer TAŞKIRAN

Yazanlar izenler

Abdullah Emre ALADAĞ

Gülay DOĞRU

Mustafa KASAR

Naz SEVİNÇ

Sinem Nazlı DEMİR

Zafer TAŞKIRAN

Abdullah Emre ALADAĞ

UYUYOR OLABİLİR MİYİZ?

Çağlar üstü bir kişilik ve son peygamber Hz. Muhammed'in (ona selam olsun) “İnsanlar hayatları boyunca uykudadırlar, ölünce uyanırlar.” sözü, hadisi üzerinde durmak istiyorum müsaadenizle sevgili okurlar. Sizce Tanrı tarafından seçilmiş ve ilahi bilgelikle onurlandırılmış bu güzide şahsiyet az önceki sözüyle bizlere ne açıklamak istemiş olabilir, gelin birlikte irdeleyelim. Bu sözün altındaki derin ve girift anlama felsefenin ve sanatın spot ışıkları altında bakmayı uygun görerek başlamanın doğru olacağını düşünüyorum.

Açıkçası bu hikmetli ve değerli sözün metaforik olarak bir anlam ifade ettiği fikri üzerinde durdum ve düşündüm yazıma başlamadan önce çünkü bakıldığında aklen ve ruhen bir aydınlanmanın, bir dönüşüm ve değişimin işaretçisi olduğuna delalet eden bir yapıya sahip olduğu görülüyor. Sözün sahibi olan bilge insanın da dünyaya geldiği dönemde ve coğrafyadaki zalim ve adaletsiz bir sisteme, statükoya başkaldırmış ve başarılı, ütöpik bir devrim gerçekleştirmiş olduğunu da göz ardı etmemek gerekiyor. Kur'an-ı Kerim incelendiğinde hem ölümden sonra dirilmeyi anlatan hem de insan çoğunluğunun aklen ve ruhen **gaflet** isimli bir uyku halinde olduğunu açıklayan ve bu sebeple de insana düşünmeyi, sorgulamayı ve aklı doğru ve erdemli kullanmayı öğütleyen birçok ayetin mevcut olduğu gözleniyor. Evrensel bir güzel ahlak kavramıyla da bu öğütler bir araya geldiğinde ortaya aydınlanmış bir kişiliğe doğru açılan bir yolun açığa çıktığını idrak etmiş oluyoruz.

Elimizdeki bu veriler ışığında, mevcut sözü öncelikle felsefi olarak ele alalım. Kimi düşünürler üzerinde yaşadığımız dünyanın, insan eliyle oluşturulmuş sistemler de dahil olmak üzere, sadece bir illüzyondan ibaret olduğu savını ortaya atmışlardır. Platon'un Mağara Alegorisi ve bu alegorinin temelini oluşturan **idea** ve **idealar dünyası** gibi kavramlar esasen mevzu bahis söz ile aynı düzlemde, bu söze paralel (bir bakıma matematiksel anlamda söz ile kavramları birer doğru olarak düşündüğümüzde) olduğunu kanıksamak çok da geç olmayacaktır bizler için değerli okurlar. Alegoriyi kısaca anlatmak gerekirse; doğduklarından beridir bir mağarada bir grup insan, sırtları mağara girişine dönük şekilde zincirlenmiş, hapsedilmişlerdir. Mağarada birbirleri dışında gördükleri tek şey, mağara dışından yansıyan nesne ve kişilerin gölgeleridir. Bu sebeple tüm dünyayı birbirlerinden ve mağaraya yansıyan gölgelerden ibaret olduğu yanılgısına kapılırlar. Gün gelir ve içlerinden birini prangalarından kurtarıp dışarıya serbest bırakırlar. Özgürlüğe kavuşan o kişi, ilk bakışta güneşin ışığıyla afallar ve gözleri kamaşır. Sonrasında ise dışarıdaki nesneleri ve insanları gören bu kişi **hakikati** kavramış olur ve öğrendiklerinin heyecanıyla mağaraya dönüp oradaki tutsak arkadaşlarına gördüklerini aktarır. Ne yazık ki, mağarada hala tutsak olan arkadaşları ona inanmaz, onu dışlar ve alay ederler.

Şimdi alegorideki detaylarla başlayalım:

Mağara; üzerinde durduğumuz **imajlar dünyasını**, mağarada tutsak olan insanlar; **hakikati** kavrayamamış ve **imajlar dünyasını** gerçek sananları, mağaradaki esaret kurtulup dışarıyı görmüş kişi ermiş, **hakikati** kavramış olan bir bilgeyi, arifi (Platon'a bu kişiyi filozof olarak adlandırır.).

Dışarıya adım attığında gözünü kamaştıran güneş ışığı ise aydınlanmayı ve mağaranın dışı da idealar **dünyasını** sembolize ediyor görüldüğü üzere. Alegori ile ele aldığımız söze şöyle bir baktığımızda bir şeyler canlanır gibi oluyor değil mi? Aklen ve ruhen uykuda olan, **hakikat** olgusunu beş duyu organımızla algıladıklarımız olarak kabul eden bizlere ne kadar da açık ve anlaşılır şekilde işaret ediyor, değil mi? Bu da demek oluyor ki; içinde yaşadığımız sistem ve dünya sadece birer **görüntüden** ibaretmiş, bunu kavırıyoruz.

Abdullah Emre ALADAĞ

Arthur Schopenhauer de Platon gibi karanlık dolu bir zindan olan bu dünyadan (**imajlar dünyasından**) kendimizi sıyrabileceğimizi, aydınlanacağımızı savunur. Dünya, Schopenhauer'e göre **görüngülerden** başka bir şeyle dolu değildir ve mevcut **görüngüler** insana ıstırap verir çünkü sahtedirler. Burada göze çarpan şey ise Mağara Alegorisinin sembolize ettiği **imajlar dünyasının hakikatin** üzerini örten bir çeşit kılıf olması durumuna, psikolojik olarak da bir yaklaşımın olduğudur. Tabii ki, bu yaklaşımda Arthur Schopenhauer' in kişisel yaşantısının etkili olduğu reddedilemez. Bu durumdan hareketle Schopenhauer'in **görüngüler dünyasından** kurtulma yolu olarak sanatın tek çare olduğu fikri üzerinde durur çünkü ona göre **görüngülerin** verdiği ıstırap ve sahtelikten sıyrılmak bir tek sanatla mümkündür. Acı; bir tabloya, bir şiire yahut bir melodiye dönüşerek **hakikate** evrilmiş olur. Platon'dan tek farkı ise aydınlanmanın bilgi ile değil acı ile gerçekleştiğini düşünmesidir.

Bu konuştuklarımız doğrultusunda, bir özet geçecek olursak; İlk başta aydınlanmayı ele alalım, yani ölümü. Ölüm kavramı, asırlardan beridir Tanrı kavramı gibi insanlığı şu anda bile çözmeye ve anlamaya çalıştığı büyük bir fenomendir, gerçek olan bir fenomendir de ayrıca. Kimi fikirler ölümden sonra yeni bir hayata, dirilmeye ve beden değiştirme gibi fikirleri savunurken, kimi fikirler de ölümün kesin bir son olduğunu ve ölümden sonrasının hiçlik olduğu üzerinde durur. Şu anda incelediğimiz ve sorguladığımız vecize gereği semavi dinlerin sonuncusu olan İslam'ın perspektifi ile cümleye yaklaşmamız arz ediyor. İslam inanışında ölümden sonra diriliş ve tüm yaratılan insanların Tanrı tarafında yargılanıp akıbetlerinin belirlenmesi fikri, Kur'an vasıtasıyla, hakimdir. Müslümanların ölümden sonraki hayata inanış sebebi budur.

Şimdi, bu hadisi tekrar hatırlayalım: “İnsanlar hayatları boyunca uykudadırlar, ölünce uyanırlar.” Buradaki anlamın gizli ve bilgelik dolu olduğu fikrini başından beri koruyoruz ve felsefi açıdan iki kıymetli filozofun tezleriyle saklanmış olan anlamı bulmaya çalışıyoruz. Edindiğimiz veriler ile aslında bu filozofların bahsi geçen cümlelerin doğrultusunda olduğu kanısına varıyoruz böylece. Felsefenin yaklaşımıyla bu veciz sözün gizli ve incelik dolu anlamını irdelediğimize göre sırada sanatın yaklaşımıyla hadisi mercek altına alma vakti gelmiş demektir.

Sanatın renkli ışıklarıyla bu söze yaklaştığımızda muhtelif sanat dallarında anlatılmak istenilenin gizlendiği bazı tekniklerin ve yukarıda adı geçen filozofların ve elimizdeki tümcenin felsefesini alt metin olarak taşıyan eserlerin olduğuna şahitlik ediyoruz. Öyleyse devam edelim.

Öncelikle resim sanatındaki **perspektif** tekniğiyle **illüzyon** oluşturmaya başlayalım. **Perspektif** kelime anlamı olarak bakış açısı, **illüzyon** kelime anlamı olarak ise göz yanılgısı, görünenin aslında görüldüğü gibi olmamasıyla gözü yanıltan nesnelerin bütününe denir. Genelde ressamlar **perspektif** tekniği ile resme derinlik ve boyut katarlar. **İllüzyonları** ise felsefi bir fikir veya sorun üzerine eseri inşa etmek için **perspektif** tekniği ile oluştururlar. Resimde verilmek istenen mesaj oluşturulan **illüzyon** ve kullanılan teknik ile birlikte daha etkili bir şekilde resme bakana sirayet eder. **Penrose Merdiveni**, bir diğer adıyla **İmkânsız Merdiven**, bunun en güzel örneklerinden biridir. **Penrose Merdiveni** görünüş olarak bir **Ouroboros**'u, yani kuyruğunu yemeye çalışan bir yılanı anımsatır. Elbette ki, bu yılanın sembolik bir anlamı vardır: Sonsuzluk, sonsuz döngü ve tekerrür eden tarih olgusu şeklinde imaj okumaları yapılabilir. Görsel sanatlardaki perspektif tekniği dışında, edebiyat, tiyatro ve sinemada sık sık kullanılan bir hikâye anlatma tekniği olan **plot twist**, **Türkçe** adıyla **ters köşe** tekniğidir. Bu teknikteki amaç aslında olaylardan, durumlardan, nesne ve kişilerden kurgusal bir şaşırtmaca, bir illüzyon oluşturma tekniğidir. Okur veya izleyiciyi hikâyeye daha çok çekmek maksadı ile genel de kurgu içindeki gizem olgusu ve tek tük yerleştirilmiş ipuçlarıyla veya **foreshadowing** denen diğer bir teknikle beraber, bu teknik de kurgunun ilerleyen olay örgüsündeki durumlara önceden işaret etmek şeklindedir, kullanılır.

Edebiyat, tiyatro ve sinemada genellikle gizem, suç, polisiye, korku ve bilim-kurgu türlerinde sıklıkla bu tekniğe rastlıyoruz. Sinemaya baktığımızda da ana konumuzun fikriyatını alt metin olarak kullanan birçok eser ortaya konmuş fakat kısıtlı bilgidimden dolayı beni mazur görün sevgili okurlarım. Bu yapımlar; Matrix(1999), Dark City(1998), Fight Club(1999) ve Inception(2010) vb. bir sürü eser mevcuttur. Sözün özüne, yani **ölünce uyanma** kavramına ekleyebileceğim bir şey varsa o da Tarot destesindeki **Ölüm** kartı ve ifade ettiği anlam olacaktır. **Ölüm** kartı Tarot kehanet yönteminde; dönüşümü, değişimi, ölümden sonra dirilmeyi ve yenilenmeyi ifade eder. Dünya mitlerine baktığımızda da Tarot kartı ile ilgili akla ilk gelen figür Zümrüdü Anka'dır. Sanatın rengarenk ışıkları altında bu bilgiç sözü masaya yatırdığımızda ve felsefenin yaklaşımından kazanımlarımızla ulaşılan sonucu artık dile getirebileceğim kanısındayım.

Özetle; “İnsanlar hayatları boyunca uykudadırlar, ölünce uyanırlar.” hadisinin anlamını kavramaya çalıştık siz sevgili okurlarla ve anlamını az çok da olsa kavramış olup belli bir sonuca ulaşmış ya da ulaşamamış oluyoruz böylece. İçinde bulunduğumuz sistemler ve disiplinler yumağı olan şu koca ve tekinsiz dünyadaki olay ve durumların aslında çok katmanlı olduğunu ve yüzeysel bir izah ile de anlaşılamayacağını fark ettik. Sistematik bit çok mekanizmanın, hele ki günümüzde, aslında ne kadar savruk, zalim, adaletsiz ve çürük olduğunu belki idrak edebildik belki edemedik ama önemli olan soru şu:

Uyuyor olabilir miyiz?

16.06.2018 21:51

Bursa-Mustafakemalpaşa

Uykunun Arafı

"Yaşarken ölmeyi, ölerек yaşamayı sadece uykusuzlar bilir. Gözlerinin altındaki her küçük torba, hayalleriyle doludur."

Hakan Günday

Belki de en büyük savaşları uyku anında yaşıyoruz, ölüm yaşam tüm korkularımızla çarpışıyor, zihnimiz kuşklarımızla kayboluyor, hayallerimiz rüyalarımızın bize kurduğu pusulara düşüyor, uyanıklığa doğru coşkulu bir koşma isteği en olmadık anda kaçıp gidecek uyanmanın ihanetinden endişeleniyor.

Uykuya kendimizi bir boşluğa bırakır gibi bırakma dürtüsü, biz im uykusuzluğumuzun bir başka dünyaya yol açacağı tedirginliğiyle yarılanıyor, uykusuzluk yaşamın kendisi mi? sorusu büyüyor içimizde. Geçmiş le olan bağımız geleceği yaratma isteği zayıflatıyor uykulanmaya mahkûm bırakılmış ruhumuzu.

Alışkanlıklarımız heyec anlarım ızla boğuşurken bilinçaltımız yer buluyor uykusuzluğun yanibaşında.

Çelişik yaşam ve k endi kendimizle savaşp cevaplarını bilmediğimiz sorularla allak bullak oluyoruz.

Bizim isteklerimiz uykularımıza acı verecekse, isteklerimizden, uyku, rüya halind en vaz mı geçmeliyiz, vazgeçmenin bize çektireceği acı, uykusuz birinin çekeceği acıdan daha mı az yaralar bizi?

Uykularımıza olan borcumuz ne, peki uykusuzluğa olan borcumuz?

Nasıl yaşamalıyız bu hayatı? Uykuyu mu aramalıyız, heyecanı mı, salt rüyayı mı, gerçeği mi?

Hangisi takılır aklımıza gelecekte?

Yaptıklarımızdan mı pişman oluruz, yoksa yapmadıklarımızdan mı, bizim mutluluğumuzun bilinci uyutmaktan geçiyor yoksa değiştirmeli miyiz yolumuzu?

İnsan en büyük savaş belki de kendi içinde uykusunda – uykusuzluğunda veriyor.

Birbiriyle çelişen duygularımızla derin bir rüyada hırpalanıyoruz, kimsenin görmediği bir savaş alanı gibi içimiz, orada uyuyor uyanıyor, duygularımızdan hangisi galip gelirse gelsin, patlayan duygularımızla ani bir sarsılış ile uyanacağımızı biliyoruz artık.

Gerçeklik algımızı, uykularımızı, isteklerimizi, coşkularımızı, özlemlerimizi evcilleştirip var etmeli miyiz, yoksa uyanıklığın, kendi kendimizin avcısı olup kafeslere mi kapatmalıyız ruhumuzu?

Uyku anında bilinmeyenin bizde yarattığı o çıldırtıcı merakın peşinden mi koşmalıyız, yoksa bilinmeyende saklı olana duyduğumuz korkuyla geri mi durmalıyız?

Ne yapmalıyız, bu hayatı nasıl yaşamalıyız?

Hangi yanıyla yaşamalı uyku cehennemini?

“Uyku. İnsana verilmiş tek mucize.

Kendinden geçmek. Gözleri kapatıp huzura dalmak.

Ve uyanıldığında yeniden başlamak. ”

Hakan Günday

Ayaklanmış duygularımızın birbiriyle vuruştığı bir uykulanma yaşıyoruz. Geçmişten geleceğe ancak uykuyla iyileşebiliyor ruhumuz, geçmişi olanın geleceği savaşız yaratılmıyor.

İyileşmek...

**“Unutan iyileşir.”
— Friedrich Nietzsche**

Birden fanzin olarak ayın filminde sizler için **"Inception"** ve **"The Machinist"** filmlerini seçtik .

Christopher Nolan - **"Inception"**

Dom Cobb (Leonardo DiCaprio) çok yetenekli bir hırsızdır. Uzmanlık alanı, zihnin en savunmasız olduğu rüya görme anında, bilinçaltının derinliklerindeki değerli sırları çekip çıkarmak ve onları çalmaktır. Cobb'un bu ender mahareti, onu kurumsal casusluğun tehlikeli yeni dünyasında aranan bir oyuncu yapmıştır. Ancak, aynı zamanda bu durum onu uluslararası bir kaçak y apmış ve sevdiği her şeye mal olmuştur. Cobb'a içinde bulunduğu durumdan kurtulmasını sağlayacak bir fırsat sunulur. Ona hayatını geri verebilecek son bir iş; tabi eğer imkansız "başlangıç"ı tamamlayabilirse... Mükemmel soygun yerine, Cobb ve takımındaki p rofesyoneller bu sefer tam tersini yapmak zorundadır; görevleri bir fikri çalmak değil onu yerleştirmektir. Eğer başarılılarsa, mükemmel suç bu olacaktır. Ama ne dikkatle yapılan planlamalar, ne de uzmanlıkları, onları, her hareketlerini önceden tahmin ettiği anlaşılan tehlikeli düşmanlarına karşı hazırlıklı kılabilir. Bu, gelişini sadece Cobb'un görebildiği bir düşmandır.

Filmin Künyesi:

Süre

2 Saat 28 Dk.

Tür

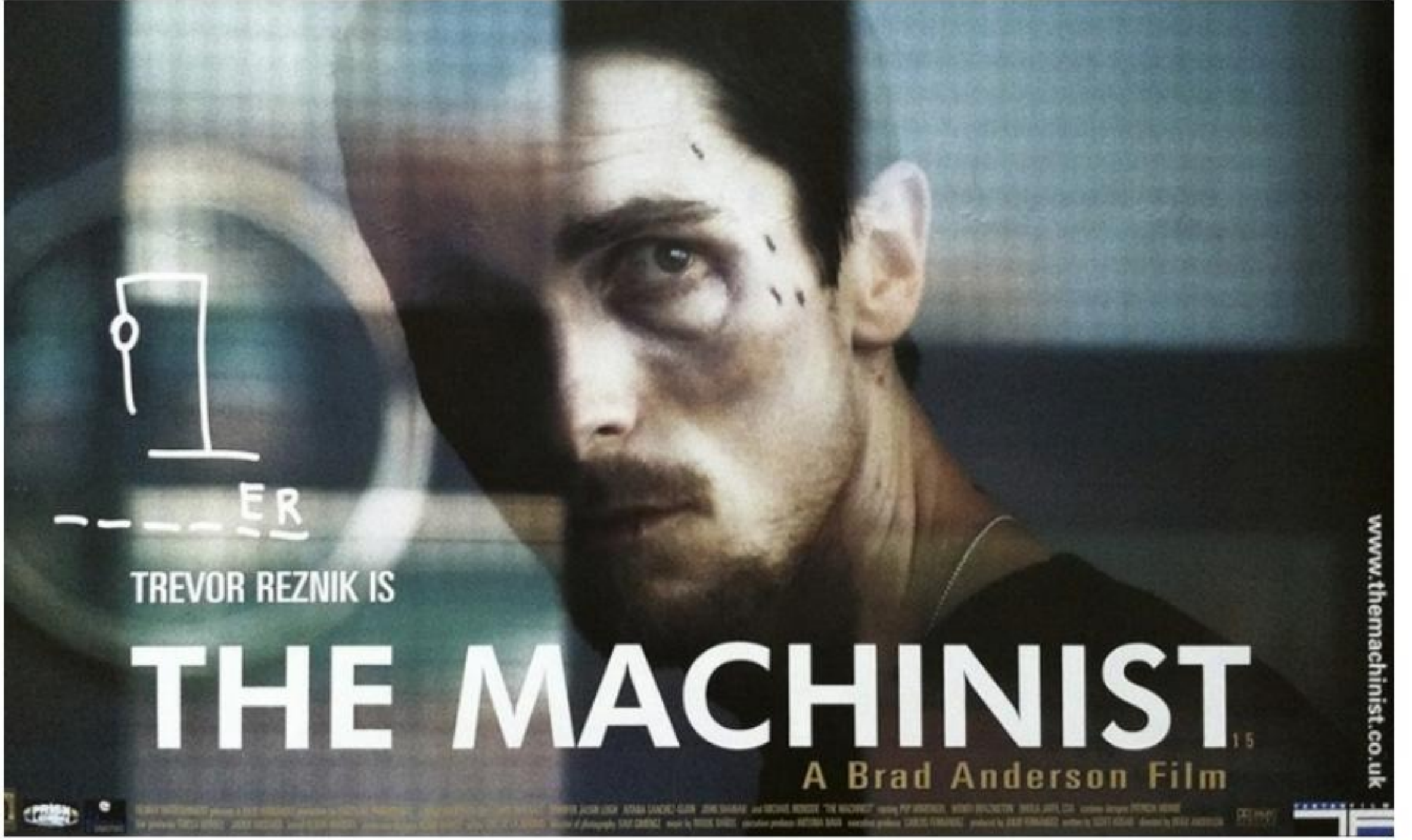
Aksiyon Bilim Kurgu Macera

Ülke

İngiltere ABD

Yönetmen

Christopher Nolan

Brad Anderson - "The Machinist"

Trevor Reznik bir fabrikada işçidir. İşi sadece tekdüze değil, aynı zamanda yıpratıcı ve çok da gürültülüdür. En ufak bir dikkatsizliğin korkunç bir kazayla cezalandırılacağı türden bir iştir. Oysa, Trevor hiç bir şeye konsantre olacak duruma değildir; çünkü bir yıldır hiç uyumamıştır. Trevor gecelerini, Marie isimli garson kızla buluştuğu hava limanındaki kafeye; sokak kızı Stevie'nin apartman dairesi arasında gidip gelerek geçirmektedir. Trevor'un tuhaf hayatı bir de evindeki buzdolabının üzerinde şifreli mesajlar bulmaya başlayınca iyice esrarengiz bir hal alır. Yönetmen Brand Anderson, obsesyon, paranoya ve şüphe ekseninde dönen filmini çekerken Kafka ve Dostoyevski'den etkilendiğini pek gizleme gereği hissetmiyor. Christian Bale Trevor rolü için 3 ayda 28 kilo vermeyi göze almış.

Filmin Künyesi :

Süre

1 Saat 41 Dk.

Tür

Dram Gerilim

Ülke

ispanya

Yönetmen

Brad Anderson

Senaristler

Scott Kosar

Yayına hazırlayan: Mustafa KASAR

ILLUSTRATION: ROBERT NEUBECKER

Uyku - Uyanıklık

“Ve son olarak, uyanırken sahip olduğumuz ve birbirinin aynısı olan bütün düşüncelerin biz uyurken de aklımıza gelebileceğini düşündüğümünden (o anda hiçbirisi doğru olmasa bile), o zamana kadar aklıma giren bütün düşüncelerin rüyalarımnda gördüğüm hayallerden daha doğru olmadığını farz etmeye karar verdim.” -Descartes

Herhalde Descartes’in şu meşhur önermesini söylemeden önce ortaya koyduğu çeşitli şüphe biçimlerinden biri olan bu uyku-uyanıklık durumu karşılaştırmasını bilirsiniz.

Descartes yazısının devamında uyku ve uyanıklık arasında bir sınır çizmiştir. Ancak sınırdan önceki bu son ifadelerde iki durumu da birbirine eşit tutar. Bizim şimdilik durmamız gereken nokta bu eşitlik durumu. Bu noktayı unutmadan zamanda biraz geri gidelim: 2900 yıl öncesindeyiz...

Heseiodes, Ege kıyısında bugünkü Yeni Foça'nın birkaç km batısında bulunan bir köyde, insanlara sesleniyor Tanrılarının ağzından, uyanmaları için. Hesiodes'in bu çağrısına 2800 yıl sonra Pessoa yanıt veriyor:

"Hep uyanmanın sınırındaymışım gibi hissediyorum."

Pessoa'dan 300 yıl önce Descartes'in yanına, yazı masasının başına geri dönelim. En son uyanık durumda olduğunu bile bile uyku ve uyanıklık arasında bir eşitlik kurmuştu. Muhtemelen Descartes hiç uyumayan otomatlarla dolu bir çağda yaşamasaydı, bu eşitliği devam ettirebilirdi ama ettirmedi!

Yine de bize ana temayı koruyarak, değişik ezgilerle yeniden yazabileceğimiz bir çeşitleme imkânı verdi "uyku" konusunda: Hayal ve Rüya çeşitlemesi...

Hayal ve rüya arasındaki sınır uyku ve uyanıklık durumu arasındaki sınıra götürür bizi. Ancak biz her iki durumun eşit olduğu varsaymıştık. Çünkü sınırı ortadan kaldıracak iki durumumuz daha var: Unutmak ve anımsamak.

"Çok hayal kurdum. Artık hayal kurmaktan yorul dum ama hayal etmekten yorulmadım. Kimse hayal etmekten yorulmaz çünkü hayal etmek unutmaktır ve unutmak üzerimizde ağırlık yaratmaz, uyanık kaldığımız rüyasız bir uykudur. Hayallerimde her şeye ulaştım. Uyandığım zamanlarda oldu ama ne önemi var." -
Pessoa

Demek ki uyanıklığa dair hayal bir tür unutma çabasıdır. Bunun yanında nadirde olsa uyku anımsamayı sağlarken onunda temelinde unutmak ya da unutmaya çabalamak vardır. Aslına bakarsınız unutmak Kundera'nın anlattığından daha etkili nasıl anlatılır bilmiyorum. Onun için unutmak hayallerin yerini rüyalara bıraktığı, rüyaların hayal sanıldığı bir durumdur. Unutmak beraberinde hareketsizliği getirir sanki. Aynı şey Beckett'e de vardır. Beckett'in Malone'si örneğin. Hayallerini, rüyalarını gerçeği birbirine k arıştıran; unutmanın eşiğinde hareketsiz bir adamdır o. O kadar hareketsizdir ki Malone uykuda mı yoksa uyanık mı olduğunu fark edememeye başlar bir süre sonra.

Malone'nin uyku-uyanıklık arasındaki bu gerilimi tekrar Descartes'i sahneye davet eder gibi görünüyor. Ama hayır, Descartes'in mekanik masasına geri gidemeyiz. Eğer geri dönersek Malone'nin bu konumlanışının bir tür paradoks olduğunu fark edemeyiz.

Uyku, uyanırken kurulmaya başlayan hayalin rüyaya devşirmesiyle başlar. Rüyadan sonrada hatırlanıp hayale dökülmesi ve bize yön vermesi de uyanıklığın bir göstergesidir.

Uyku, uyanıklık; hayal, rüya; unutma, anımsama... Her birinin varlığı, bir diğerrinin değerrlenmesine yol açar. Hayatımızı anımsamaya borçlu olduğumuz kadar unutmamıza da borçluyuzdur. Unutmamızı da hayallerimiz ve rüyalarımıza. Hayal kurabilmek için uyanık olmak, rüya görebilmek için uyumak zorundayızdır.

Biz her iki durumda arasında sınır çizmek istemiyoruz. Unutma her seferinde bu sınırı ortadan kaldırıyor çünkü. Tüm tarihimiz boyunca “insanlar uyanın!” diyen başka insanlarla karşılaşırız. Ama ne salt uyku ne salt uyanıklık bizim için mümkün değilmış gibi görünüyor.

Uyanık olmak için önce uyumamız gerekir. Aksi halde ya uykusuz ya da uykulu oluruz. Uykuluyken, uykun vardır ama uyanıksındır; uykusuzken uyanık kalmaman gerekir ama uyuyamazsın da. Biz hangisiyiz?

Uykulu mu yoksa uykusuz muyuz?

Ne kadarını hatırlıyoruz?

Ne kadarını unutuyoruz?

Hayal ya da rüya kendine uykululuk ya da uykusuzluk durumunda yer bulabilir mi?

Hepimiz yarı uykuda yarı uyanığız sanki. Tam da olması gerektiği gibi... Dün gece gördüğümüz rüyayı sabah uyandığımızda hayal edeceğiz. Rüya ve hayal olduğu yerde kalamayacak uyanırken bizi harekete geçirecek bir şeyler verecek bize. Bu bir güç değil.

Bizim için bir ŞEY. Bir ŞEY olduğu için de elbette ki belirsiz.

Birden fanzin olarak bu ay dosyamızda "Uyku" konusu ile ayın kitabını çok sevilen Japon yazar Haruki Murakami'nin kısa öykü derlemesi "Uyku" adlı kitabını ve Annelies Verbeke'in "Uyku" kitabını seçtik.

**"Kim ölümü gerçekten tecrübe edebilmiş ki? Hiç kimse. Ölümü tecrübe edenler çoktan öldüler.
Uyku, Haruki Murakami**

**Yaşarken gerçeklik hissi vermeyen bir yaşam ne kadar uzun sürerse sürsün, bir anlamı olmayacağı kanısındaydım. Artık, bunu kesin olarak anlayabiliyordum.
Uyku, Haruki Murakami**

Çok sevilen Japon yazar Haruki Murakami'nin kısa öykü derlemesi "Elephant Vanishes" adlı eserinde geçen Uyku adlı anlatısı, Alman sanatçı Kat Menschik'in hayran bırakan çalışmalarıyla ve Doğan Kitap etiketiyle 2015 yılında okuyucularla buluşmuştur.

Sert kapak ve tamamı kuşe kağıt olarak yayımlanmış kitapta Murakami, uyuyamayan bir kadının hikayesini anlatır. Mutlu, sıradan, her günü birbirinin aynı olan bir hayatı yaşayan bir kadın.. Bir gece gördüğü bir karabasanla uyanıp 17 gün boyunca uyu yamadan yaşadıklarını, ölüm ve uyku arasında ki kurduğu bağları gözler önüne sermiş yazar. 17 gündür uyuyamayan ve uykuya ihtiyaç duymayan bir kadının gözünden anlatı yapmaktadır. Kadın, bu durumunu kocasından ve

çocuklarından gizlemeyi başarır başarmasına ; fakat gecelerini çikolata yiyerek, brandi içerek, Anna Karenina okuyarak ve Honda Civic'ine atlayıp şehirde gece turu yaparak geçirmektedir.
Kitabın tercümesini Hüseyin Can Erkin yapmıştır.

Sayfa Sayısı: 90

Baskı Yılı: 2015

Dili: Türkçe

Yayınevi: Doğan Kitap

İllüstrasyonlar : Kat Menschik

İlk Baskı Yılı : 2015

Sayfa Sayısı : 90

Dil : Türk

"Herkes uyur. Uyku, geçmişle bugünü birbirine bağlar. Uyku sindirir, yaraları sarar. Uyku, zenginle fakiri, kadınla erkeği, insanla hayvanı eşitler. Benden başka herke si."

"İçimde her şey ardında dipsiz bir yorgunluk bırakarak akıyordu. Buna karşı koymak, onun arkasından koşmak, kırıkları yapıştırmak, saati geriye almak, bir şeyler yapmak istedim. Adını haykırdım ama bu ses sadece kafamın içinde yankılandı. İstese bile beni duyamazdı."

Uyku, sf. 76

Belçikalı yazar Annelies Verbeke bu ilk romanında uykusuzluk çeken Maya ile gecenin içinde karşılaştığı ruhdaşı Benoit'nın hikâyesini anlatıyor. Maya önceleri yakınlarının önerdiği ballı sıcak süt, gevşeme terapisi ve çeşitli benzeri yöntemlerle uyumaya çalışır ama başarılı olamaz. Kendisini anlayamayan ve yanında mışıl mışıl uyumaya devam eden sevgilisi Remco ile yolları ayrıldıktan sonra hayatı değişir ve kendisini daha da yalnız hissetmeye başlar. Çoğunluğun evlerinde, ya taklarında uyuyarak geçirdiği gece saatlerinde Maya sokaklarda gezinir. Bu gezintilerden birinde tanıştığı, kendisi gibi uyuyamayan Benoit için "Sadece bir uykusuzla anlaşabilirim çünkü diğerleri beni anlamıyor" diye düşünür. Roman, iki kahramanın anlattıkları kendi hikâyeleri ile değişik ve derin bir boyut kazanıyor. Her iki uykusuz da tercih etmedikleri halde geceleri uyuyan, gündüzleri çalışan büyük çoğunluğun sürdürdüğü düzenli hayatın dışında kalıyor ve o noktada yan yana düşüyorlar. Verbeke'nin karakter leri duygudaşlık beslemekten kendimizi alamayacağımız, normal bir hayat sürme özlemleri yüzünden ıstırap çeken, o özlemler ve beklentilerle dışarıdaki yüzeysel hayatın kendilerini tatmin etmeyeceğinin bilincinde olan insanlar. Yazar isabetli, güçlü metafor larla hikâyesinin temelini sağlamlaştırıyor. Uyku, insanları etkilemek, güldürmek, biraz birbirlerine yaklaştırmak isteyen bir yazardan, hayata ve hayatın insana sunduğu deneyimlere derin kavrayışlı bir bakış... Bir tutam ironiyle çeşnilendirilmiş, hem özl ü hem de şiirsel, sahici bir dayanışma girişimi...Uyku 2004'te Kadın ve Kültür Başlangıç Romanı Ödülü'ne, 2005'te ise her yıl en çok satılan ilk kitaplara verilen Altın Kıvrık Köşe Ödülü'ne değer görüldü. Komik, benzersiz ve etkileyici... Uykusuzlar, Verbek e'nin bu ilk romanıyla en azından bir gece kendilerini o kadar da yalnız hissetmeyecekler." De Morgen

Künye

Kitabın Adı: Uyku

Baskı: 2.Baskı - 2014

Özgün Adı: Slaap!

Sayfa: 128

Dizi: Yeraltı Edebiyatı

Yazar: Annelies Verbeke

Çeviri: Gül Özlen

Yayıma Hazırlayan: Semra Ulusoy

Yayına hazırlayan: Mustafa KASAR

UYKU

Göz kapaklarım ağırlaşıyor. Yorgunluktan sanırım ama bu yorgunluk çok yürümekten kaynaklanmıyor. Koşmaktan veya konuşmaktan da kaynaklanmıyor. Düşünmekten kaynaklanıyor. Çok düşünmekten, öyle ki beynindeki sinirler kopup tüm vücudunu parçalayacak kadar düşünmek bu yaşanan. Korku var, korkusuz yaşayabilir mi insan?

Pişmanlık var,keşkesiz yaşar mı insan ?

Dağ gibi biriken şüpheler var, sorgusuz sualsiz yastığa başını koyabilir mi kişi? Bir dalgadır alıp götüren tüm bu kayaların arasından beni, pençe gibi ellerim ama tırnaklarım paramparça, pis,sızılı.Koskoca bir bulut benimkisi,bazen koyuna da benzetebilirsin bazen içinden sana ok gibi fırlatıp atacağı şimşeginden korkarsın, yıldırım yapar üstüne,sen daha farketmeden.Yağmurdan hoşlanan tarafını yıkar geçerim ağaçların arasından,usulca ve sessizce,sen daha farketmeden anlayışlı tarafın silinir gider,benim sayemde ve benim yüzümden.İki uzak uç bizimkisi.Şefkatli.Kibirli! Dürüst olmayan her insanla göz göze geldiğinde azalan bir anlayış bizimkisi. Korkak gördükçe cesaretini yitiren,yamyam gördükçe daha çok kan kokusu arayan bir ruh bizdeki.Göz kapaklarım ağırlaşıyor. Düşünmekten. Hem de çok düşünmekten.Onca uyaran arasında uyarılmadan durmaya çalıştıkça biten parçaları birleştirme uğraşı sendeki. Ama uyku... Hepsini alıp götürecek birazdan inan. Bir süreliğine;belki yıllarca belki saniyelerce.Ya ölüm gelip çalacak demir kapını ya da sen tüm pişmanlıklarınla,kaygılarınla,keşkelerinle ve sevinçlerinle bir yıldırım daha oluşturacaksın.Bir yanda demir gibi ışıldayan hırs,bir yanda uykunun getirdiği güzel ve sakın hisler.Bu sefer kalkma,uyu. Uykulu gözlerle etrafta koşturmaktansa sen daha farketmeden bir tebessüm konacak yüzünün bir köşesine.Sırf sen uyu diye usulca yana kayacak dudağın.Mutlu gözükün sen,içeride binlerce kırık parçanla gözlerini kapayacaksın.O parçaları kimseye göstermeden,sırlarını belli etmeden ve asıl kişiliğine el sürmelerine izin vermeden.Sadece uyuyacaksın...

İYİ UYKULAR !

Sevgili okur bu ay baldan tatlı, tüyden hafif, evren kadar büyülü, buluttan daha uçuk, birkonuyla karşınızdayız. “UYKU”nun derinliklerinde kaybolmadan evvel “uykuya neden ihtiyaç duyarız?”, “ideal uyku herkeste aynı mıdır?”, “uyku hangi organları etkiler?” sorularını genişama çok geniş bir çerçevede cevaplamaya çalışmak isterdim fakat ben okuduğum, dinlediğim, izlediğim tecrübe ettiğim kadarıyla dilim döndüğünce anlatacağım. Çünkü bu alanda güvenilirliği ve geçerliği yüksek bilgiler aktarabilmem için sanırım makul düzeyde psikoloji, fizyoloji, biyoloji, sinir bilim vb alanlarda bilgi sahibi olmam gerekir.

Uyku hali hepimizin bildiği gibi insan vücudunun dışarıdan gelen tüm tehlikelere karşı savunmasız olduğu, gönül rızasıyla gerçekleştirdiğimiz bir eylem ya da bir eylemsizlik hali(!) Hatta halk arasında “yarı ölüm hali” de denir.

Ama beyin alanındaki çalışmalarıyla tanınan Prof.Dr. Sinan Canan tam tersini söylüyor.

Uyku halindeyken beyin şalteri kapatmaz. Aksine **Beyin için temizlik zamanı!** Deyip cümlesine şöyle devam ediyor:

“Uyku safhaları ortalama 90 dakikalık aralıklarla tekrar eder. Beynimiz bu sırada gündüz duyular aracılığıyla topladığı hemen her şeyi “çöpe atar”. Bu ayıklamanın tek zamanı ise uyku dediğimiz süreçtir. Uyku sırasında bilgiler önemli ve önemsiz olarak tasnif edilir, çoğunluğu oluşturan önemsiz bilgi ve bağlantıları silinir ve bir sonraki gün öğrenmeye hazır ve böylece organize bir zihinle uyanmamız sağlanmış olur. Bu işlemlerin özellikle bireylerin rüya gördükleri dönemlerde gerçekleştiğini biliyoruz.”

ve sevgili Sinan Canan Uyku-Beyin-Rüya üçlüsünün birbirinden bağımsız ele alınamayacağını hangisinin “neden” hangisinin “sonuç” olduğunu henüz kesinleştiremediğimize güzel bir link atmış oluyor.

Uykuyu elbette bilimin ele alması, üzerinde çalışmalar gözlemler yapması gerekir fakatlık cümlede de bahsettiğim gibi uyku uçuk bir konugün içinde ve uyku anında maruz kaldığımız tüm değişikliklerden etkilenirken, nitekim kişinin yaşı, cinsiyeti, fizyolojik durumu gibi değişkenler araştırma ve gözlem sonuçlarının farklılık göstermesine sebep oluyor.

Bilinen evrende henüz eşsiz olduğunu düşündüğümüz“insan” ne oluyor nasıl oluyor da hayatının yaklaşık üçte birini böylesine savunmasız ve asgari eylemsizlik hali ile geçiriyor?

Bir nevi bilişimci gözüyle bakacak olursak açık programları uyku anında simge durumuna küçültüyor, arka planda veri aktarımı devam ediyor diyebilir miyiz? Eğer diyemeyecek olsaydık uyku anında dışarıdan gelen kötü kokular gerilim ve aksiyon dolu bir rüyaya bizi götürürken iyi kokular bir çiçek bahçesine götürmezdi. Peki bu herkeste aynı sonucu verir mi ? Sanırım bu iddiamız en iyihimlalle kişisel faktörlere takılıp çok geniş bir çerçevede yer alır.

Bilinen evrendeki bu çok anlamlar yüklediğimiz insan muazzam bir sistem ve bu sistemin uyku halindeyken şalteri kapatması “sistem yaratıcısının” elbette kigözünden kaçan bir hata/hayatın bug’ı değildi. Aksine bu muazzam sistemin hiç sekteye uğramadan hatta yenilenerek yeniden başlamasını sağlayan dâhice bir dokunuştur. –Bence sihirli kod bloğu-

Fakat şöyle bir şartı gerektiriyordu ki bu uyku halinin kişiye özel ideal bir aralığı varBu ideal aralığı aşarsanız uyku modundan çıkış uzunsürerken uzun süre uykusuz kalırsanız da algılarınızda azalma, fiziksel küçük çaplı acılar meydana gelebiliyor . Kayıt altına alınmış en uzun uykusuzluk rekoru San Diego’lu 17 yaşındaki bir öğrenci olan Randy Gander’a aittir. 264 saat (yaklaşık 11 gün) uykusuz kalan Randy’inin son günleri bilim insanları tarafından incelenmiştir. Kontrollü olarak bir grup denekle gerçekleştirilen en uzun uykusuzluk ise 205 saattir.

Bir de uykuyu taçlandıran gizemini koruyan rüyaâlemine dalalım mı biraz da? Rüya ile ilgili anlamlı ve sıra dışı görüşleri en güzel işleyip beyaz perdeye aktaran bir yönetmen. Aynı zamanda yazar ve yöneten “Christopher Nolan” “Inception” isimli filminde zihninin en savunmasız olduğu rüya görme anında, bir başkasının bilinçaltının derinliklerindeki değerli sırları çekip çıkarmak ve onları çalmak gibi insanı heyecanlandıran ve farkındalık yaratan bir konuyu işliyor. Hepimizin bildiği gibi rüyadâmekân ve zaman kavramları bükülüp bağımsızca dolaşıyoruz. Örneğin evinizin mutfağında yemek yaparken bir anda ocaktan yükselen alev üzerinize doğru gelmeye başladığında kendinizi var gücünüzle ormanda koşuyor bulabilir hatta attığınız her üç adımda gece ve gündüzün yaşandığını hatta mevsimlerin değiştiğini görebilirsiniz. İşte bu durum da Sinan Canan’ın bahsettiği “*Uyku sırasında bilgiler önemli ve önemsiz olarak tasnif edilir*” cümlesini destekliyor. Bazı bilgiler anlamlandırılmadan henüz düzenlenirken bir senaryoya tabii tutuluyor.

Uyku için hayatın bug’ı demesek de başka gezegenlerden bizi incelemeye gelseler tuttukları raporda uyku halimizi nasıl anlatır ve sonrasında nasıl değerlendirirlerdi gerçekten merak ediyorum.

İyi uykular sevgili okur...

Rebis Alobar ve Uykusuzluk

Rebis Alobar ve Uykusuzluk

Rebis Alobar asla bir sanatçı olmayı amaçlamıyordu. Savaş pilotu olmayı ve Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetleri Akademisi'ne liseyi bitirdikten sonra katılmayı planlamıştı. Ne yazık ki, Rebis'in genç ve kıdemli yılı arasındaki yaz, normal uyanıklık dönemlerinde derin uykudan görünüşte rastgele çıkmalarına neden olabilme yeteneği ile ünlü bir uyku bozukluğu olan narkolepsi tanısı aldı. Bu "uyku ataklarına" ek olarak, narkolepsi, aralıklı kas yetme zliği veya katapleksi, halüsinasyonlar, yoğun ve canlı rüyalar ve uyku felci, çeken kişinin toplam felç, hipnagogik halüsinasyonlar yaşadığı yarı uyku / yarım uyku durumu da olabilir. Çeşitli korkutucu fiziksel duyular. Rebis, 15 yıldan beri düzenli olarak uyku felci geçiriyor ve bunlar sırasında, çoğu zaman korkunç zamanlar oluyor.

"Uyuduğumuzda görebildiğimiz derin gizemli bir gerçek gib i," diye hatırlatan Rebis, "Ama bize sembolik olmayan bir şekilde iletildi, yani uyanık özlemlerimiz asla bir yolunu bula mazlar. Bu gerçekleri ifade edin çünkü bilinçaltı zihniniz sembolik olmayanı anlasa da, bilinçli akıllarımız sadece iletişim kurmak için semboller kullanabilir. Bunun gibi düşünmeyi seviyorum: Daha derin bir bilgiyi temsil eden güzel ve parlak bir küre old uğunu söyle. Doğrudan ona baktığın zaman daha derin bir gerçeği öğrenirsin. Ama bu küre sadece kalın katranın bir katının içinde, katranın içinde olabilir. Rüya - devlet zihnini ve bilinçaltınızı temsil eder. Konuşmayı dener ve çeker çıkarmaz erir ve tüm s ahip olduğumuz şey, küreye değdiği noktada olan katrandır, böylece o tarlayı bir tuvalin üzerine Bu resimler, sembolizmle ifade edilemeyen sembolik bir yapıya dönüşme çabasıdır. Aklımın bir parçasından daha büyük bir gerçeğe çok yakın olmuştur.

Fakat bu mekâna içe doğru ilerlediğim bu yer, elle tutulabilecek hiçbir maddi esere sahip değil, benimle taşıyabileceğim hiçbir şey yok. Tek topladığım maddi değildir. Tek önerdiğim sanat. Temsil etmeye çalıştıkları şeyin yüzeyini çizen tuhaf tasvir ve kavram tasvirleri. Felç bıraktım, rüyaları açık bir gözle hayal ettim ve varoluşun doğasını düşünürken, sınırını keşfettim ve bu da geri getirdiğim şey... "

Tüm resimler tuval üzerine yağlı, akrilik ve odun kömürü birleşimidir.

Rebis Alobar ve Uykusuzluk

R.

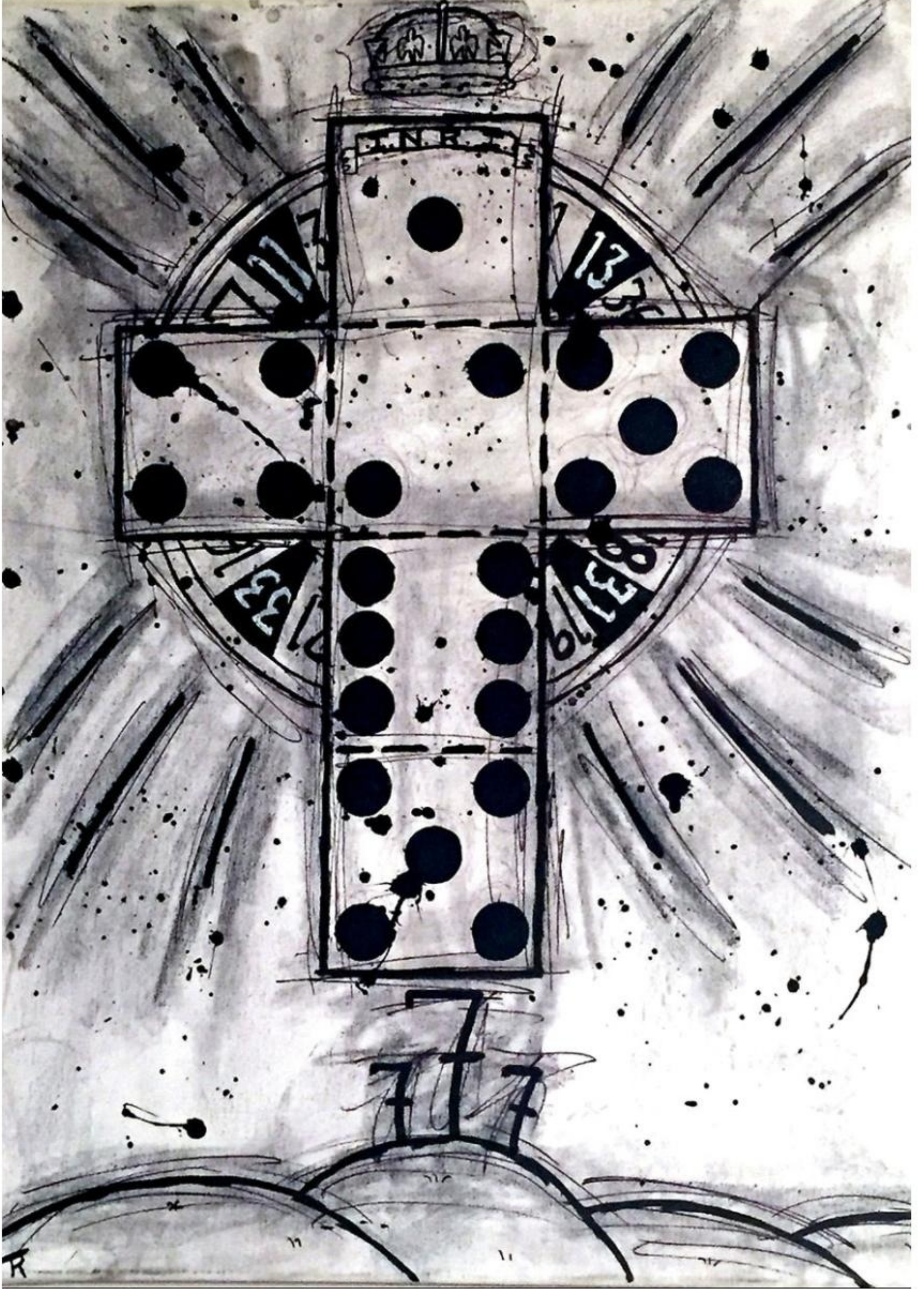
Ölüm, Hayat, Yaşlanma ve Enerji

Rebis Alobar ve Uykusuzluk

Ses, Kontrol ve Manipölasyon

Rebis Alobar ve Uykusuzluk

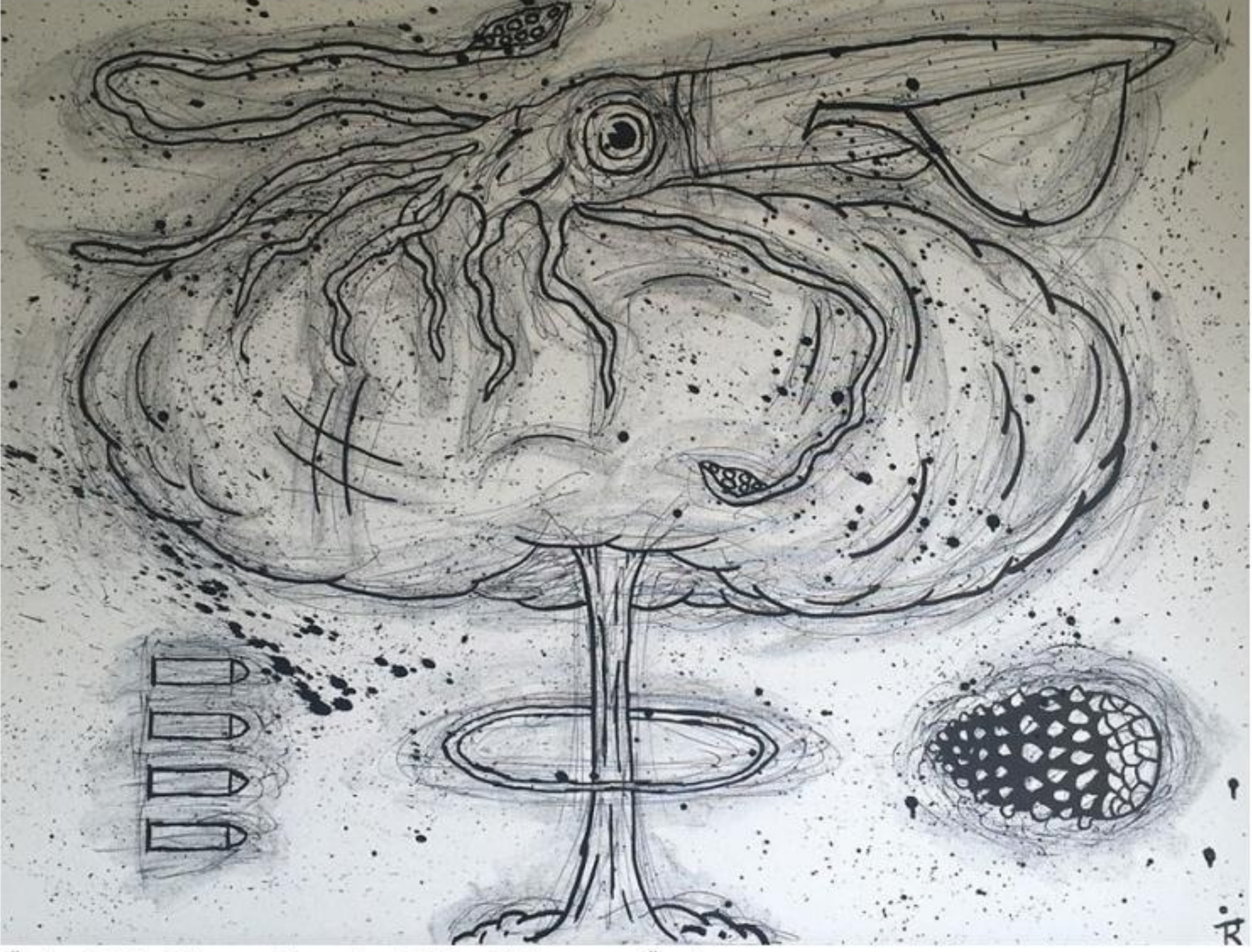
Şans, İnanç, Öncelik ve Sahtelik Üstüne

Rebis Alobar ve Uykusuzluk

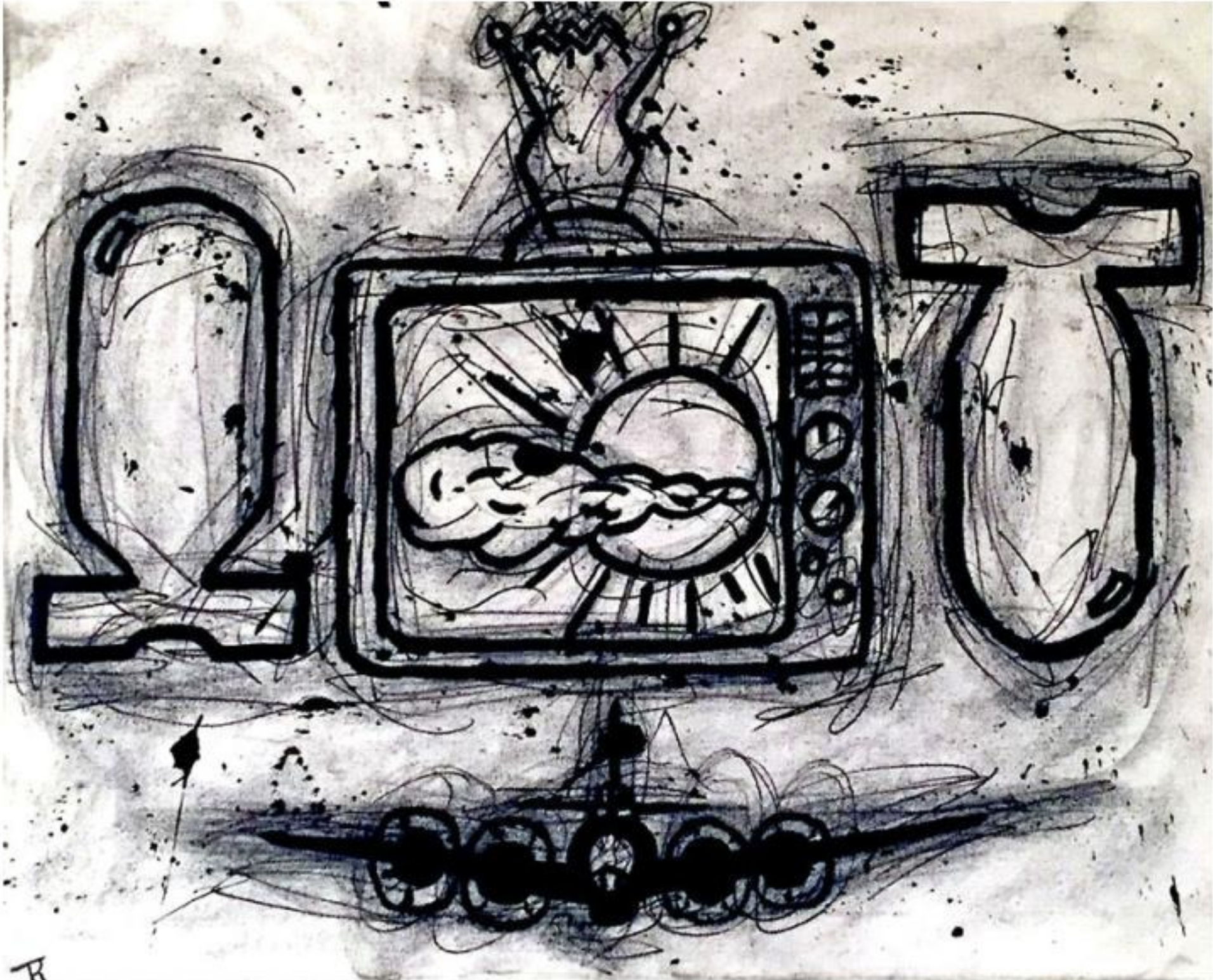

Yalnızlık, Felsefe ve Hakikatin Korkunçluğu

Rebis Alobar ve Uykusuzluk

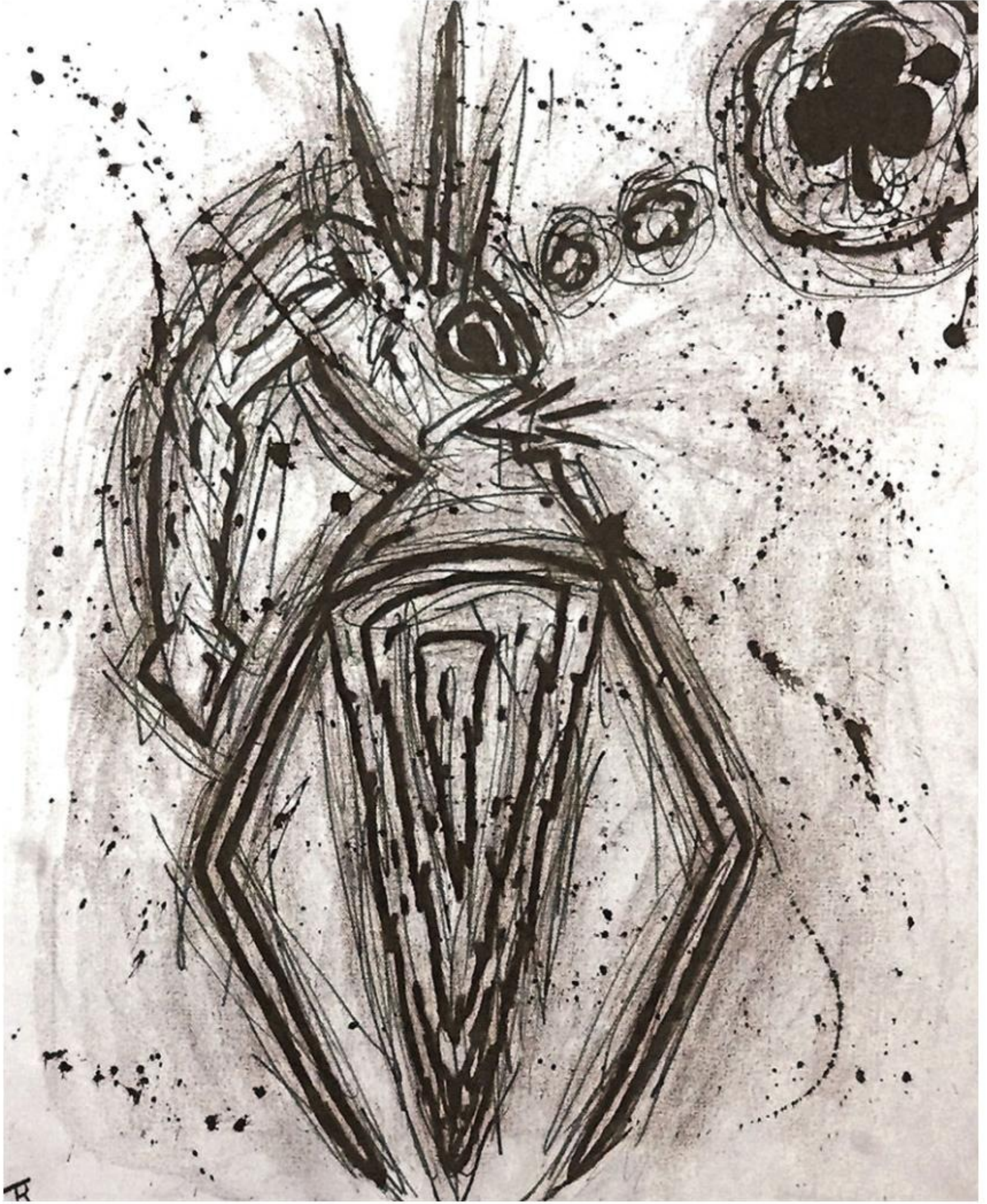

Üçüncü Göz Çakrası: Duygular, Kötüye Kullanım ve Özyıkım

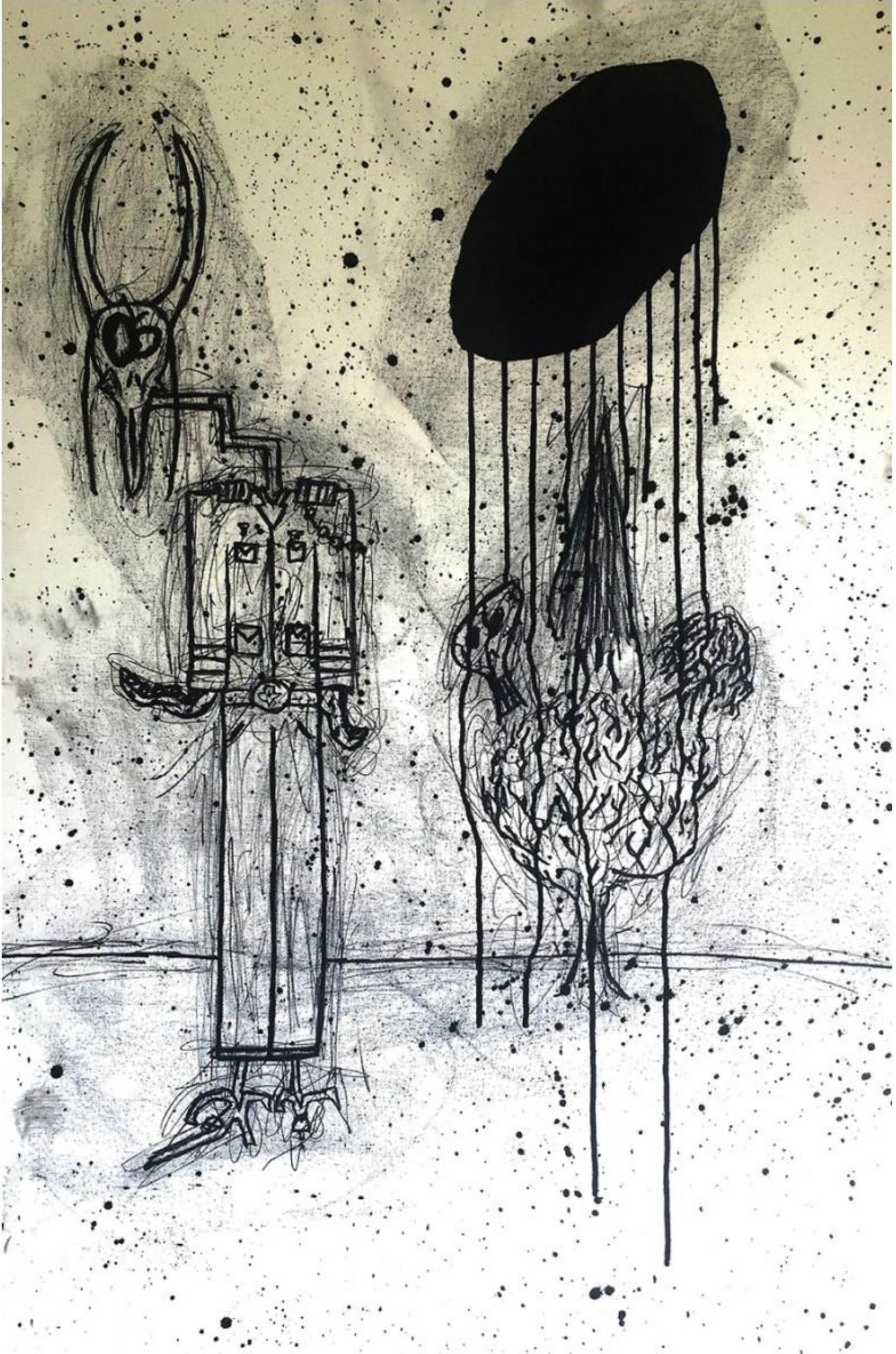
Dünya Görüşü, Hayat Çizgisi ve Gerçeklerden Kaçış

Rebis Alobar ve Uykusuzluk

Cehalet, Algı ve Beklentiler

Rebis Alobar ve Uykusuzluk

Where is my mind ?

